

ΧΕΝΡΙ ΜΙΛΕΡ

Ο Τροπικός του Καρκίνου

Μετάφραση - Επίμετρο: Γιώργος-Ίκαρος Μπαμπασάκης

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΕΝΑ

Στη Βίλα Μποργκέζε ζω. Μήτε ίχνος σκόνης εδώ, μήτε μια καρέκλα σε λάθος θέση. Όλοι μονάχοι είμαστε εδώ, και όλοι μας νεκροί.

Χτες βράδυ ο Μπόρις ανακάλυψε ότι είχε ψείρες. Έπρεπε να ξυρίσω τις μασχάλες του, μα και πάλι η φαγούρα δεν σταμάτησε. Πώς μπορείς να έχεις ψείρες σ' ένα μέρος όμορφο σαν αυτό; Ας είναι. Ίσως και να μην είχαμε γίνει τόσο φίλοι, ο Μπόρις κι εγώ, αν δεν είχαν υπάρξει οι ψείρες.

Ο Μπόρις μόλις μου πρόσφερε μια σύνοψη των αντιλήψεών του. Το παίζει μετεωρολόγος. Ο καιρός, προφητεύει, θα συνεχίσει να έχει τα χάλια του. Θα σημειωθούν κι άλλες συμφορές, κι άλλοι θάνατοι, κι άλλη απελπισία. Δεν προβλέπεται η παραμικρή αλλαγή. Μας κατατρώνει του χρόνου ο καρκίνος. Οι ήρωές μας έχουν σκοτωθεί, ή αυτοκτονούν. Ο ήρωας, το λοιπόν, δεν είναι ο Χρόνος, μα το Άχρονο. Πρέπει να βαδίσουμε, με βήμα κατάδικου, προς του θανάτου την ειρκτή. Δεν υπάρχει διαφυγή. Δεν θ' αλλάξει ο καιρός.

Τώρα είναι το φθινόπωρο της δεύτερης χρονιάς μου στο Παρίσι. Έχω βρεθεί εδώ για κάποιο λόγο που παραμένει ακόμη θολός εντός μου.

Δεν έχω χρήματα, μήτε πόρους, μήτε ελπίδες. Είμαι ο πιο ευδαίμων άνθρωπος στον κόσμο. Ένα χρόνο πριν, έξι μήνες πριν, με είχα για καλλιτέχνη. Δεν με έχω πια, είμαι. Καθετί λογοτεχνικό έφυγε πλέον αποπάνω μου. Δεν υπάρχουνε βιβλία που πρέπει να γραφτούν, δόξα τω Θεώ.

Κι αυτό εδώ; Όχι, δεν είναι βιβλίο αυτό. Είναι λίβελος, διαβολή, καταλαλιά. Δεν είναι βιβλίο με την τρέχουσα έννοια. Όχι, είναι παρατεταμένη προσβολή, ροχάλα στη μούρη της Τέχνης, κλοτσιά στου Θεού τα πισινά, στον κώλο του Ανθρώπου, της Μοίρας, του Χρόνου, της Αγάπης, του Κάλλους... κι ό,τι άλλο θέτε. Για σε θα τραγουδήσω, κομμάτι φάλτσα ίσως, μα θα τραγουδήσω. Θα σου τραγουδήσω ενώ εσύ θα ρεκάζεις, και θα χορέψω πάνω στη σαθρή σορό σου...

Για να τραγουδήσεις πρέπει το στόμα σου ν' ανοίξεις. Πρέπει πνευμόνια να 'χεις, κάτι να ξέρεις κι από μουσική. Δεν είν' ανάγκη να 'χεις ακορντεόν, μήτε κιθάρα. Η ουσία είναι να θέλεις να τραγουδήσεις. Τραγούδι είν' αυτό, λοιπόν. Ναι, τραγούδι που τραγουδώ.

Για σένα, Τάνια, ναι, για σένα τραγουδώ. Μακάρι καλύτερα να κατάφερνα να τραγουδήσω, κομμάτι πιο μελωδικά, μα τότε ίσως να μην έστεργες να με ακούσεις. Έχεις ακούσει τους άλλους να τραγουδάνε, μα έμεινες αδιάφορη. Τραγουδούσαν υπερβολικά ωραία, ή όχι όσο ωραία έπρεπε.

Εικοστή κάτι του Οκτώβρη. Έχω χάσει τις ημερομηνίες. Τι θα 'λεγες — το όνειρό μου απ' τις 14 του περασμένου Νοέμβρη; Υπάρχουν διάκενα, αλλά είναι ανάμεσα στα όνειρα, και δεν έχει απομείνει ίχνος από δαύτα. Ο κόσμος γύρω μου αποσυντίθεται,

αφήνοντας εδώ κι εκεί κηλίδες χρόνου. Ο κόσμος είναι ένας καρκίνος που τρώει τον ίδιο του τον εαυτό... Σκέφτομαι πως όταν απλωθεί παντού η μεγάλη σιωπή θα θριαμβεύσει επιτέλους η μουσική. Όταν μες στη μήτρα του χρόνου το καθετί και πάλι αποτραβηχτεί, το χάος θα αποκατασταθεί, και το χάος είναι η παρτιτούρα που πάνω της γράφεται της πραγματικότητας η μουσική. Συ, ω Τάνια, συ το χάος μου είσαι. Γι' αυτό και τραγουδώ. Κι ούτε καν εγώ, μα ο κόσμος που πεθαίνει, αποβάλλοντας του χρόνου πια το δέρμα. Εγώ είμαι ακόμη ζωντανός, στη μήτρα σου χτυπιέμαι, και γι' αυτή την πραγματικότητα γράφω.

Αποκοιμιέμαι. Η φυσιολογία του έρωτα. Η φάλαινα με το δίμετρο πέος της αναπαύεται. Η νυχτερίδα — *penis libre*. Ζώα με κόκαλο στο πέος. Εξού και *έμεινες κόκαλο*... «Ευτυχώς», λέει ο Γκουρμόν, «η οστεώδης δομή απωλέσθη για τον άνθρωπο». Ευτυχώς; Ναι, ευτυχώς. Για φαντάσου τον άνθρωπο να περιφέρεται μ' ένα κόκαλο στο πέος. Το καγκουρό έχει διπλό πέος — ένα για τις καθημερινές, άλλο για τις αργίες. Αποκοιμιέμαι. Επιστολή από μια φίλη που ρωτάει αν βρήκα τίτλο για το βιβλίο μου. Τίτλο; Το δίχως άλλο: «Δαμπερές λεσβίες».

Η ανεκδοτική ζωή σου! Φράση του Μπορόφски. Τις Τετάρτες γευματίζω με τον Μπορόφски. Η γυναίκα του, μια μαραγκιασμένη γελάδα, χοροστατεί. Μαθαίνει αγγλικά τώρα — η αγαπημένη της λέξη είναι «βρομιά». Το πιάνεις μεμιάς τι σπυριά στον κώλο είναι οι Μπορόφски. Για κάτσε μια στιγμή...

Ο Μπορόφски φοράει κοτλέ κοστούμια και παίζει ακορντεόν. Ακαταμάχητος συνδυασμός, αν σκεφτείς μάλιστα ότι δεν είναι διόλου κακός καλλιτέχνης. Λέει ότι είναι Πολωνός, αλλά δεν είναι, φυσικά. Είναι Οβριός, αυτός ο Μπορόφски, κι ο πατέρας

του ήταν φιλοτελιστής. Μάλιστα, στο Μονπαρνάς σχεδόν όλοι Εβραίοι είναι, ή μπασταρδεμένοι Εβραίοι, ακόμα χειρότερα. Είναι ο Καρλ και η Πόλα, και ο Κρόνσταντ και ο Μπόρις, και η Τάνια κι ο Σιλβέστρος, και ο Μόλντορφ και η Λουσίλ. Όλοι εκτός από τον Φίλμορ. Ακόμα κι ο Χένρι Τζόρνταν Όσβαλντ βγήκε ότι είναι Οβριός. Και ο Λούις Νίκολς είναι Εβραίος. Επίσης, ο Βαν Νόρντεν και η Σερί. Η Φράνσις Μπλέικ είναι Οβριός, ή μάλλον Οβριά. Ο Τίτος, Οβριός κι αυτός. Χιονοστιβάδα πάνω μου οι Οβριοί. Το γράφω αυτό για τον φίλο μου τον Καρλ που έχει Οβριό πατέρα. Είναι σημαντικά αυτά για να με καταλάβετε.

Απ' όλους αυτών, η Τάνια είναι η πιο αξιολάτρευτη Εβραία, και για χάρη της θα γινόμουν κι εγώ Εβραίος. Γιατί όχι; Ήδη σαν Εβραίος μιλάω. Και είμαι άσχημος σαν Εβραίος. Κι άλλωστε, ποιος μισεί τον Οβριό πιο πολύ από έναν άλλο Οβριό;

Λυκόφως. Βαθυγάλαζο, τα νερά σαν γυαλί, τα δέντρα να στραφταλίζουν και να γυαλίζουν και να 'ναι όλο μαρμαρυγές. Οι ράγες χάνονται στο κανάλι, πέρα στο Ζορές. Η μεγάλη μεταλλική κάμπια με τα στιλβωμένα πλευρά καταβυθίζεται σαν τρενάκι του λούνα παρκ. Δεν είναι το Παρίσι. Δεν είναι το Κόνι Άιλαντ. Είναι ένα δειλινό αμάλγαμα όλων των πόλεων της Ευρώπης και της Κεντρικής Αμερικής. Κάτωθέ μου, οι εκτάσεις του σιδηροδρομικού σταθμού, οι ράγες μαύρες, πλεγμένες σαν ιστός, όχι διευθετημένες από τον μηχανικό αλλά κατακλυσμικές, χαώδεις, σαν εκείνες τις βαθουλωτές ρωγμές στον πολικό πάγο που η φωτογραφική μηχανή καταγράφει σε διαβαθμίσεις του μαύρου.

Το φαΐ, αυτό μάλιστα, τρομερά το απολαμβάνω το φαΐ. Και σε τούτη την ωραία Βίλα Μποργκέζε σπανίως θα δεις ίχνος από

φαί. Είναι φριχτό ώρες ώρες. Έχω πει στον Μπόρις ξανά και ξανά να παραγγέλνει ψωμί για το πρόγευμα, αλλά μια ζωή το ξεχνάει. Βγαίνει και προγευματίζει έξω, φαίνεται. Κι όταν επιστρέφει, πιπιλάει τα δόντια του και κάτι λίγο από αυγό κρέμεται κολλημένο στο μουσάκι του. Τρώει στο εστιατόριο επειδή με σκέφτεται. Δέει ότι θα τον πονάει να απολαμβάνει ένα γεύμα κι εγώ να κάθομαι να τον βλέπω.

Τον Βαν Νόρντεν τον συμπαθώ, αλλά δεν συμμερίζομαι τη γνώμη του για τον ίδιο του τον εαυτό. Δεν συμφωνώ, φερειπείν, ότι είναι φιλόσοφος, ή στοχαστής. Είναι μουννομανής, αυτό είν' όλο. Και δεν θα γίνει συγγραφέας, ποτέ των ποτών. Μήτε ο Σιλβέστρος, όχι, μήτε κι αυτός θα γίνει ποτέ συγγραφέας, κι ας λάμπει τ' όνομά του, κόκκινο και αστραφτερό, με δύναμη πενήντα χιλιάδων κηρίων. Οι μόνοι συγγραφείς γύρω μου που τους υπολήπτομαι, προσώρας, είναι ο Καρλ και ο Μπόρις. Είναι δαιμονισμένοι. Μια φλόγα μύχια καίει. Είναι τρελοί και θεόκουφοι. Είναι πάσχοντες. Χειμαζόμενοι.

Ο Μόλντορφ, από την άλλη, που κι αυτός πάσχει με τον δικό του, ιδιαίτερο τρόπο, δεν είναι τρελός. Ο Μόλντορφ είναι λεξομανής, μέθυσος των λέξεων, αυτό είναι ο Μόλντορφ, των λέξεων μπεκρής. Δεν έχει φλέβες, μήτε αγγεία αιμοφόρα, μήτε καρδιά, μήτε νεφρά. Είναι ένα φορητό μπαούλο με αναρίθμητες θήκες, και μες στις θήκες βρίσκονται ετικέτες γραμμένες με λευκή μελάνη, καφετιά μελάνη, γαλάζια μελάνη, ναι, μελάνη βαθυκόκκινη, βαθυκίτρινη, μοβ, καστανοκίτρινη, τιρκουάζ, αχνοκίτρινη, στο χρώμα του αχλαδιού, στο χρώμα του αρχαίου αμφορέα, στις ρέγκας το χρώμα, στο χρώμα της γκοργκοντζόλα, στου πούρου Corona το χρώμα...

Μετέφερα τη γραφομηχανή στο διπλανό δωμάτιο όπου μπορώ να κοιτιέμαι στον καθρέφτη ενόσω γράφω.

Η Τάνια είναι σαν και την Ιρέν. Περιμένει κάτι σπουδαίο. Αλλά υπάρχει και μια άλλη Τάνια, η Τάνια σαν μεγάλος σπόρος που απλώνει γύρη ολόγυρα — ή ας πούμε, κομμάτι σαν τον Τολστοί, σαν στάβλος όπου θάβουνε το έμβρυο. Η Τάνια είναι ένας πυρετός — *les voies urinaires*, *Café de la Liberté*, η πλατεία των Βοσγίων, φανταχτεροί λαιμοδέτες στο βουλεβάρτο Μονπαρνάς, σκοτεινά λουτρά, κρασί *Porto Sec*, σιγαρέτα *Abdullah*, το αντάτζιο της σονάτας *Pathétique*, ακουστικά βαρηκοΐας, ανεκδοτολογικές συνάξεις, στήθη ηλιοκαμένα, βαριές καλτσοδέτες, τι ώρα είναι, χρυσαφένιοι φασιανοί γεμιστοί με κάστανα, μεταξένια κρινοδάχτυλα, αχνά δειλινά που γυρίζουν στο χρώμα του λιόπουρνου, ακρομεγαλία, καρκίνος και παραλήρημα, θερμά πέπλα, μάρκες του πόκερ, αιμάτινα χαλιά και απαλά μεριά. Η Τάνια λέει δυνατά για να την ακούσουν οι πάντες: «Τον αγαπώ!». Και ενώ ο Μπόρις προθερμαίνεται με ουίσκι, η Τάνια λέει: «Έλα κάτσε εδώ! Ω Μπόρις... Ω, η *Ρωσία*... τι να κάνω; Σκάω!».

Τις νύχτες, σαν βλέπω το μουςάκι του Μπόρις πάνω στο μαξιλάρι, με πιάνει υστερία. Ω Τάνια, πού είναι τώρα το ζεστό σου το μουνί, εκείνες οι πλούσιες, βαριές καλτσοδέτες, εκείνα τα τρυφερά τροφαντά σου μπούτια; Έχω ένα κόκαλο στο καυλί μου, έξι ίντσες πράμα. Θα χωθώ σε κάθε πτυχή του μουνιού σου, Τάνια, με σπέρμα θα σ' το πλημμυρίσω. Θα σε στείλω σπίτι σου, στον Σιλβέστρο σου, μ' έναν πόνο στην κοιλιά και με τη μήτρα σου τα μέσω έξω. Ο Σιλβέστρος σου! Τώρα μάλιστα! Ναι, δεν λέω, ξέρει να ανάψει μια πυρά, αλλά εγώ ξέρω να πυρα-

κτώσω ένα μουνί. Θα εξαπολύσω βέλη καυτά μέσα σου, Τάνια, τις ωοθήκες σου θα πυρώσω. Ζηλεύει λιγουλάκι τώρα ο καλός σου ο Σιλβέστρος; Νιώθει κάτι, καλά δεν λέω; Νιώθει τα χνάρια απ' το καλό μου το καυλί. Άνοιξα κομμάτι τις όχθες. Τις ζάρες ισοπέδωσα. Μετά το πέρασμά μου, μπορείς να πάρεις ντορρίδες, ταύρους, κριούς, πάπιους, σκυλιά του Αγίου Βερνάρδου. Μπορείς να παραγεμίσεις το απευθυσμένο σου με βατράχια, νυχτερίδες, σαύρες. Μπορείς να χέσεις αρπισμούς άμα κάνεις κέφι, ή να δέσεις ένα σαντούρι στον αφαλό σου. Σε γαμάω, Τάνια, έτσι που για πάντα να μείνεις γαμημένη. Κι αν φοβάσαι δημόσια να γαμηθείς, θα σε γαμάω κατά μόνας. Θα κόψω μερικές τρίχες απ' το μουνί σου και θα τις κολλήσω στου Μπόρις το πιγούνι. Την κλειτορίδα σου θα δαγκάσω και θα φτύσω δυο κομμάτια ίσαμ' ένα φράγκο το καθένα...

Μπλε ο ουρανός σαν το λουλάκι, καθάριος, δίχως πια τα χνουδωτά του σύγνεφα, δέντρα κάτισχνα ν' απλώνονται ατελείωτα, με τα μαύρα τους κλωνάρια να γνέφουν σαν υπνοβάτες. Ζοφερά, φασματικά δέντρα, με κορμούς χλωμούς σαν του πούρου τη στάχτη. Μια σιωπή απόλυτη κι ολότελα ευρωπαϊκή. Τα πατζούρια κλειστά, τα μαγαζιά σφαλιστά. Μια κόκκινη ανταύγεια από την καύτρα ενός τσιγάρου εδώ κι εκεί σημαδεύει το ραντεβού δύο ερωτευμένων. Τραχιές οι προσόψεις, σχεδόν αποτρεπτικές — άμωμες εξόν από τις σκιερές κηλίδες που απλώνουν τα δέντρα. Καθώς περνώ απ' την Ορανζερί, φέρνω στο νου μου ένα άλλο Παρίσι, το Παρίσι του Μομ, του Γκογκέν, του Τζορτζ Μουρ το Παρίσι. Σκέφτομαι εκείνο τον τρομερό Σπανιόλο που κατέπληξε τότε όλον τον κόσμο με τα ακροβατικά του άλματα από τεχνοτροπία σε τεχνοτροπία, από στίλ

σε σтил. Σκέφτομαι τον Σπένγκλερ και τα τρομερά του μανιφέστα, και αναρωτιέμαι αν το σтил, το μεγάλο σтил, ναι, το σтил το μεγαλειώδες, έχει πια για πάντα χαθεί. Λέω ότι το μυαλό του ήταν με τέτοιες σκέψεις κατακλυσμένο, αλλά δεν είναι αλήθεια — αργότερα πια, μετά που διέσχισα τον Σηκουάνα, μετά που άφησα πίσω όλο αυτό το φωταγωγημένο καρναβάλι, άφησα το νου μου με τέτοιες σκέψεις να παίζει. Για την ώρα, δεν μπορώ τίποτε να σκεφτώ — μονάχα ότι είμαι μια παλλόμενη ευαισθησία, ένας αισθητήρας, καρφωμένος από το θαύμα τούτων των νερών που αντανακλούν έναν λησμονημένο κόσμο. Στις όχθες τα δέντρα γέρνουν βαριά πάνω στον θαμπωμένο καθρέφτη — όταν ο αγέρας τα ανυψώνει και τα γεμίζει με το χαμηλότονο μελωδικό θρόισμα, αφήνουν λίγα δάκρυα να κυλήσουν κι αναριγούν καθώς το νερό στριφογυρνάει κάτωθι τους. Ασφυκτιώ μ' αυτό. Και δεν υπάρχει ψυχή για να κοινοποιήσω έστω κι ένα κλάσμα από τη συγκίνηση που με διαπερνά...

Το πρόβλημα της Ιρέν είναι ότι έχει μια βαλίτσα αντί για μουνί. Θέλει μεγάλα λόγια να της χώνεις στη βαλίτσα της. Πελώρια, avec des choses inouïes. Η Λόνα πάλι, αυτή ναι, είχε μουνί αυτή. Το ξέρω γιατί έκοβε και μας έστελνε μερικές τρίχες αποκεί κάτω. Η Λόνα — ένα ανήμερο πλάσμα που ρούφαγε άπληστα την ηδονή απ' τον αέρα. Σε κάθε λόφο έκανε την πόρνη — και μερικές φορές το 'κανε σε τηλεφωνικούς θαλάμους, και σε τουαλέτες. Αγόρασε ένα κρεβάτι για τον Βασιλιά Κάρολο κι ένα κύπελλο ξυρίσματος με χαραγμένα τ' αρχικά του. Την άραζε στην Τότεναμ Κορτ Ρόουντ, σήκωνε το φόρεμά της και χαϊδευόταν. Το 'κανε και με κεριά, με πυροτεχνήματα, και με πόμολα ακόμα. Ουδείς πούτος επί γης δεν ήταν αρκετά μεγάλος για δαύτη... ουδείς. Οι

άντρες έμπαιναν μέσα της, χώραγαν και κολύμπαγαν. Ήθελε υπερμεγέθεις πούτσους, αυτοπυροδοτούμενες ρουκέτες, καυτό κοχλάζον καύσιμο καμωμένο από κερί και κριεζώτο. Θα σου 'κοβε κάλλιστα το πουλί και θα το κράταγε μπηγμένο μέσα της για πάντα, αν της έδινες την άδεια. Ένα μουνί στο εκατομμύριο, αυτή η Λόνα! Ένα μουνί-πείραμα εργαστηρίου δίχως χαρτί ηλιοτροπίου ικανό να πάρει το χρώμα του. Ήταν κι αρχιψεύτρα, αυτή η Λόνα. Ποτέ δεν αγόρασε το κρεβάτι για τον Βασιλέα Κάρολο της. Τον έστεψε με μια μποτίλια ουίσκι κι η γλώσσα της ήτανε τίγκα στις ψείρες και στα αύριο. Α, τον έρμο τον Κάρολο, άλλο δεν μπορούσε να κάνει εξόν απ' το να ζαρώσει μέσα της και να πεθάνει. Εκείνη έπαιρνε μια βαθιά ανάσα κι εκείνος γλιστρούσε από μέσα της και σωριαζόταν — σαν ψόφιο στρείδι.

Πελώρια, μεγάλα λόγια, avec des choses inouïes. Μια βαλίτσα δίχως λουριά. Μια κλειδαριά χωρίς κλειδιά. Είχε στόμα γερμανικό, γαλλικά αυτιά, ρωσικό πισινό. Διεθνές μουνί. Όταν ανέμιζε τη σημαία ήταν κόκκινη ίσαμε το λαρύγγι. Έμπαινες στο βουλεβάρτο Ζιλ-Φερί κι έβγαίνες στην Πορ ντε λα Βιγιέτ. Άφηνες τα γλυκάδια σου μες στο κάρο μεταφοράς μελλοθανάτων — κόκκινο κάρο, δίτροχο το δίχως άλλο. Στη συμβολή του Ουρκ και του Μάρνη, όπου τα νερά ρέουν μέσα απ' τους υδατοφράχτες και απλώνονται σαν γυαλί κάτω απ' τις γέφυρες. Η Λόνα είναι αραχτή εκεί τώρα, και το κανάλι είναι γεμάτο γυαλιά και σκληθρες — οι μιμόζες θρηनों, και μια υγρή, ομιχλώδης πορδή πέφτει στα παραθυρόφυλλα. Ένα μουνί στο εκατομμύριο, αυτή η Λόνα! Όλη ένα μουνί, όλη ένας γυάλινος κώλος όπου μπορείς να διαβάσεις την ιστορία του Μεσαίωνα.

Μια καρικατούρα ανθρώπου, ιδού τι θαρρείς πως είναι με την πρώτη ματιά ο Μόλντορφ. Μάτια θυρεοειδή. Χείλη από λάστιχο. Φωνή σαν μπιζελόσουπα. Κάτω απ' το γιλέκο του, κουβαλάει ένα μικρό αχλάδι. Απ' όποια μεριά και να τον δεις, το πανόραμα παραμένει πανομοιότυπο: ξυλόγλυπτη σιγαροθήκη, λαβή από ελεφαντόδοντο, πεσσός σκακιού, βεντάλια, διακοσμητικό τέμπλου. Έχει υποστεί τόσες και τόσες ζυμώσεις ώστε είναι πλέον άμορφος. Μαγιά απογυμνωμένη από τις βιταμίνες της. Ανθοδοχείο δίχως καν πλαστικό άνθος.

Τα θηλυκά προσφωνήθηκαν κύριοι δυο φορές τον ένατο αιώνα, και ξανά στη διάρκεια της Αναγέννησης. Τούτος εδώ μεταφέρθηκε κατά τις μεγάλες διασπορές κάτω από κίτρινες και λευκές κοιλιές. Πολύ πριν από την Έξοδο, ένας Τάταρος έφτυσε μες στο αίμα του.

Το δίλημμά του είναι νάνου δίλημμα. Με το κωνοειδές του μάτι βλέπει τη μορφή του να προβάλλεται σε μιαν οθόνη ανυπολόγιστου μεγέθους. Η φωνή του, συντονισμένη με μιας καρφίτσας τη σκιά, τον μεθάει. Ακούει βρυχηθμούς εκεί που οι άλλοι μονάχα σκουξιματάκια ακούνε.

Κι ύστερα, το μυαλό του. Είναι ένα αμφιθέατρο όπου ο ηθοποιός δίνει μια πρωτεϊκή παράσταση. Ο Μόλντορφ, πολύμορφος και αψεγάδιαστος, περνάει από τον έναν του ρόλο στον άλλο — παλιάτσος, ζογκλέρ, ακροβάτης, ιεροκήρυκας, έκλυτος, κομπογιαννίτης. Το αμφιθέατρο παραείναι μικρό. Το παγιδεύει με δυναμίτη. Το κοινό ναρκώνεται. Το τινάζει στον αέρα. Το σακατεύει.

Πασχίζω ανώφελα να προσεγγίσω τον Μόλντορφ. Είναι σαν να πασχίζεις να προσεγγίσεις τον Θεό, γιατί ο Μόλντορφ

είναι Θεός — και δεν ήταν ποτέ τίποτε άλλο. Εγώ απλώς καταγράφω...

Είχα διάφορες γνώμες για δαύτον, αλλά τις απέβαλα — είχα κι άλλες γνώμες, αλλά τις αναθεώρησα. Τον έχω καρφιτωσώσει για να τον εξετάσω, κι ανακαλύπτω ότι δεν είναι κάνα κοπροσκάθαρο αλλά μια λιβελούλη. Μ' έχει προσβάλει με την τραχύτητά του και μετά μ' έχει συντρίψει με τη λεπτότητά του. Είναι πολυλογάς έως ασφυξίας, και μετά σιωπηλός σαν τον Ιορδάνη ποταμό.

Σαν τον βλέπω να 'ρχεται τροχάζοντας να με χαιρετήσει, με τις μικρές οπλές του απλωμένες, με τα μάτια του ιδρωμένα, νιώθω σάμπως να συναντάω... Ω όχι, δεν είναι τρόπος αυτός!

«Comme un oeuf dansant sur un jet d'eau».

Έχει μονάχα ένα μπαστούνι — κι όχι άλφα ποιότητας. Στις τσέπες του, κομμάτια χαρτί με συνταγές για το Weltschmerz. Είναι θεραπευμένος τώρα, και η μικρή Γερμανιδούλα που έσκυψε και έπλυνε τα πόδια του έχει απομείνει με καρδιά ραγισμένη. Είναι σαν τον Κύριο Τίποτα που κουβαλάει παντού το Λεξικό Gujarati. «Αναπόφευκτο για τον καθένα» — που σημαίνει, το δίχως άλλο, *αναπόδραστο*. Ο Μπορόφσκι θα τα έβρισκε όλ' αυτά ακατανόητα. Ο Μπορόφσκι έχει ένα διαφορετικό μπαστούνι για κάθε μέρα της βδομάδας, κι ένα για το Πάσχα.

Έχουμε τόσα πολλά κοινά που είναι σαν να βλέπω τον εαυτό μου σ' έναν ραγισμένο καθρέφτη.

Κοιτούσα τα χειρόγρατά μου, σελίδες μουτζαλωμένες με διορθώσεις κι αναθεωρήσεις. Σελίδες *λογοτεχνίας*. Με σκιάζει κομμάτι αυτό. Είναι τόσο πολύ σαν τον Μόλντορφ. Μονάχα που εγώ δεν είμαι Εβραίος, και όσοι δεν είναι Εβραίοι έχουν

άλλο τρόπο να πάσχουν. Πάσχουν χωρίς νευρώσεις και, όπως λέει κι ο Σιλβέστρος, ένας άντρας που δεν έχει μολυνθεί από καμία νεύρωση δεν ξέρει τι σημαίνει να πάσχεις.

Ανακαλώ καθαρά τώρα πόσο απολάμβανα τα παθήματά μου. Ήταν σαν να παίρνεις μαζί σου στο κρεβάτι ένα μικρό κουτάβι. Μια στις τόσες, σου μπήγει τα νύχια — και τότε σκιάζεσαι στ' αλήθεια. Κανονικά δεν έχεις κανένα φόβο — μπορείς ανά πάσα στιγμή να το πετάξεις αποκεί, να το αμολήσεις, ή και να του πάρεις το κεφάλι.

Υπάρχουν κάμποσοι που δεν μπορούν ν' αντισταθούν στον πειρασμό να μπουν σ' ένα κλουβί με άγρια κτήνη και να κατασπαραχθούν. Πάνε και κλείνονται δίχως ένα περίστροφο ή ένα μαστίγιο. Ατρόμητους τους κάνει ο τρόμος... Για τον Οβριό, ο κόσμος ένα κλουβί τέτοιο είναι, γεμάτο ανήμερα θηρία. Η πόρτα είναι σφαλιστή, κι ο Οβριός είναι εκεί μέσα άοπλος, δίχως περίστροφο μήτε μαστίγιο. Τόσο μεγάλο είναι το σθένος του ώστε ούτε καν μυρίζει την κοπριά στη γωνιά. Οι θεατές χειροκροτούν, μα αυτός δεν ακούει. Το πράγμα, σκέφτεται, διαδραματίζεται μέσα στο κλουβί. Το κλουβί, σκέφτεται, είναι ο κόσμος. Στέκει εκεί, μόνος κι αβοήθητος, η πόρτα σφαλιστή, και διαπιστώνει ότι τα λιοντάρια δεν καταλαβαίνουν γρυ από τη γλώσσα του. Μήτε ένα απ' τα λιοντάρια δεν έχει τον Σπινόζα ακουστά. Τον Σπινόζα; Για δεσ, δεν μπορούνε καν να μπήξουν τα δόντια τους στη σάρκα του. «Δώσε μας κρέας!» βρυχώνται, ενώ εκείνος στέκει εκεί, απολιθωμένος, με τις ιδέες του παγωμένες, με τη Weltanschauung του να είναι ένα τραπέζιο απροσπέλαστο. Ένα απλό χτύπημα από το πέλμα του λιονταριού, και πάει η κοσμογονία του, γίνεται κομμάτια.

Και τα λιοντάρια, α ναι, κι αυτά είναι απογοητευμένα. Μα-
σουλάνε, ξανά και ξανά, αλλά τσίκλες είναι οι λέξεις, κι αδύ-
νατον να τις χωνέψεις. Η τσίκλα είναι η βάση που την πασπα-
λίζεις με ζάχαρη, πεψίνη, θυμάρι, γλυκόριζα. Η τσίκλα, όταν
τη μαζεύουν οι τσικλέρος, είναι μια χαρά. Οι τσικλέρος έφτασαν
στο κορφοβούνι μιας ηπείρου καταβυθισμένης. Έφεραν μαζί
τους μια γλώσσα αλγεβρική. Στην έρημο της Αριζόνας συνά-
ντησαν τους Μογγόλους του Βορρά που ήσαν στιλπνοί σαν με-
λιτζάνες. Λίγο μετά αφότου η γη είχε γείρει γυροσκοπικά — τό-
τε που το Γκολφ Στριμ αποχωριζόταν το ρεύμα της Ιαπωνίας.
Στην καρδιά του εδάφους βρήκαν έναν ηφαιστειογενή τόφο.
Κέντησαν τα ίδια τα σπλάχνα της γης με τη γλώσσα τους. Έφα-
γαν ο ένας τα σωθικά του άλλου, και το δάσος έκλεισε πάνω
τους, πάνω στα κόκαλα και στα κρανία τους, πάνω στον δα-
ντελένιο τόφο τους. Χάθηκε η γλώσσα τους. Μια στις τόσες,
κάποιος βρίσκει τ' απομεινάρια ενός νοικοκυριού, μια μυελική
πιατέλα γιομάτη αλγεβρικές μορφές.

Τι έχουν να κάνουν μ' εσένα όλ' αυτά, Μόλντορφ; Ο λόγος στο
στόμα το δικό σου είναι άναρχος. Μίλα, Μόλντορφ, σε περιμέ-
νω να μιλήσεις. Κανείς δεν ξέρει, όταν ανταλλάσσουμε μια χει-
ραψία, τι ποτάμια ξεχύνονται από τον ιδρωτά μας. Ενώ εσύ
στρογγυλεύεις τις λέξεις σου, με τα χείλη σου μισάνοιχτα τώρα,
με το σάλιο να κελαρύζει στα μάγουλά σου, εγώ έχω διανύσει
μ' έναν πήδο τη μισή Ασία. Αν άδραχνα το μπαστούνι σου, όσο
μέτριο μαραφέτι κι αν είναι, να σου 'δυνα μια γερή στο πλευρό
και άνοιγα μια τρύπα, θα μπορούσα να μαζέψω υλικό ικανό να
γεμίσει το Βρετανικό Μουσείο. Πέντε λεπτά άμα καταπιαστού-

με, καταβροχθίζουμε ολάκερους αιώνες. Είσαι η κρησάρα της αναρχίας μου εσύ, της αναρχίας μου που περνάει από σένα και γίνεται λέξεις. Κάθε λέξη είναι ένα λουρί, μια βέργα μεταλλική, αλλά δεν θα υπάρξουμε ποτέ τόσες βέργες για να φτιάξουμε το πλέγμα.

Όσο έλειπα, κρέμονταν οι κουρτίνες στο παράθυρό μου. Μοιάζουν με τυρολέζικα τραπεζομάντιλα εμβαπτισμένα στη λυσόλη. Το δωμάτιο στραφταλίζει. Κάθομαι στο κρεβάτι ζαλισμένος, σκέφτομαι τον άνθρωπο πριν από τη γένεσή του. Ξάφνου, καμπάνες αρχίζουν να σημαίνουν, μια αλλόκοτη, αλλόκοση μουσική, σαν να είχα μεταφερθεί στις στέπες της Κεντρικής Ασίας. Κάποιες παρατείνουν τον ήχο τους αργά, νωχελικά, άλλες σταματάνε απότομα, μεθυσμένα, γοερά. Και τώρα απλώθηκε σιωπή ξανά, μονάχα μια τελευταία νότα που ξεγδέρνηει αμυδρά της νύχτας τη σιγή — ένα αχνό απόμακρο σήμαντρο που σβήνει σαν τη φλόγα.

Έκλεισα μια σιωπηρή συμφωνία με τον εαυτό μου να μην αλλάξω μήτε αράδα απ' όσα γράφω. Δεν μ' ενδιαφέρει να τελειοποιήσω τις σκέψεις μου, μήτε τις πράξεις μου. Πλάι στην τελειότητα του Τουργκένιεφ εγώ βάζω την τελειότητα του Ντοστογιέφσκι. (Τι πιο τέλειο απ' τον *Αιώνιο Σύζυγο*.) Εδώ, το λοιπόν, σ' ένα και το αυτό μέσον έχουμε δύο είδη τελειότητας. Αλλά στου Βαν Γκογκ τις επιστολές υπάρχει μια τελειότητα πέρα κι απ' αυτές τις δύο. Πρόκειται για το θρίαμβο του ατόμου επί της τέχνης.

Ένα μονάχα μ' ενδιαφέρει ζωτικά τώρα, κι αυτό είναι η καταγραφή όλων όσα παραλείπονται στα βιβλία. Κανείς, απ' όσο

μπορώ να διακρίνω, δεν χρησιμοποιεί αυτά τα στοιχεία στον αέρα που προσφέρουν κατευθύνσεις και κίνητρα στη ζωή μας. Μονάχα οι φονιάδες μοιάζουν ν' αποσπούν απ' τη ζωή κάποιο ικανοποιητικό μέτρο αυτού με το οποίο καταπιάνονται. Η εποχή μας απαιτεί βία, αλλά εμείς δεν παίρνουμε παρά μονάχα κάτι εκτρωματικές μικροεκρήξεις. Οι επαναστάσεις τσακίζονται από τα γεννοφάσκια τους, ή πετυχαίνουν υπερβολικά γρήγορα. Το πάθος εξαντλείται πριν περάσει πολύς καιρός. Οι άνθρωποι ξεμένουν από ιδέες, *comme d'habitude*. Τίποτα δεν προτείνεται που να μπορεί ν' αντέξει παραπάνω από είκοσι τέσσερις ώρες. Ζούμε ένα εκατομμύριο ζωές στο διάστημα μιας γενιάς. Μελετώντας εντομολογία, ή μαθαίνοντας για τη ζωή στην θάλασσα τα βάθη, ή αποκρυπτογραφώντας την κυτταρική δραστηριότητα, αποκομίζουμε περισσότερα...

Το τηλέφωνο χτυπάει και διακόπτει τούτη τη σκέψη που ούτως ή άλλως δεν θα ήμουν ποτέ ικανός να ολοκληρώσω. Κάποιος έρχεται να νοικιάσει το διαμέρισμα...

Φαίνεται σαν να 'χει τελειώσει πια η ζωή μου στη Βίλα Μποργκέζε. Δεν βαριέσαι, θα πάρω αυτές τις σελίδες και θα του δίνω. Κάποια πράγματα θα συμβαίνουν και αλλού. Πάντα συμβαίνουν πράγματα. Θαρρείς κι ένα δράμα παίζεται όπου κι αν πηγαίνω. Οι άνθρωποι είναι σαν και τις ψείρες — χώνονται κάτω απ' το δέρμα σου και θάβονται εκεί. Ξύνεσαι και ξαναξύνεσαι, και πάλι, και ξανά, ώσπου αιμορραγείς πια, αλλά δεν τα καταφέρνεις διά παντός ν' απαλλαχτείς από τις ψείρες. Όπου κι αν πάω οι άνθρωποι κάνουνε χάλια τη ζωή τους. Ο καθένας ζει μια προσωπική τραγωδία. Είναι μες στο αίμα τώρα — ατυ-

χίες, βαρεμάρα, θλίψη, αυτοκτονία. Η ατμόσφαιρα είναι διαποτισμένη με όλεθρο, απογοήτευση, ματαιότητα. Ξύνεσαι, ξανά και ξανά, και γδέρνεσαι πια — και δεν σου απομένει ίχνος επιδερμίδας. Κι ωστόσο, εμένα με ευφραίνει αυτό. Αντί ν' αποθαρρυνθώ, ή να καταθλιβώ, το απολαμβάνω. Κλαίω για ολοένα και περισσότερους ολέθρους, για ολοένα και μεγαλύτερες συμφορές, για ολοένα και πιο παταγώδεις αποτυχίες. Θέλω ο κόσμος όλος να χτυπηθεί σαν χταπόδι, θέλω οι πάντες να ξύνονται ξανά και ξανά έως θανάτου.

Είμαι τώρα υποχρεωμένος με τόσο ταχείς ρυθμούς να ζω, να ζω πυρετωδώς, κι έτσι δεν μου μένει καιρός μήτε για να καταγράψω τούτες τις αποσπασματικές σημειώσεις. Μετά το τηλεφώνημα, ήρθαν ένας κύριος και η κυρία του. Πήγα πάνω να πλαγιάσω ώσπου να γίνει το νταραβέρι. Ναι, ξάπλωσα εκεί και άρχισα ν' αναρωτιέμαι ποια θα είναι η επόμενη μου κίνηση. Το δίχως άλλο δεν θα γυρίσω πάλι σ' εκείνο το πούστικο κρεβάτι τινάζοντας όλη νύχτα ψίχουλα με τα δάχτυλα των ποδιών μου. Το εμετικό καθοίκι μου, γαμώ! Αν υπάρχει κάτι χειρότερο απ' το να 'σαι πούστης, είναι το να 'σαι τσιφούτης. Ένας δειλός, τρεμουλιάρης πουστακός που ζούσε αιωνίως με το φόβο ότι θα χρεοκοπήσει μια μέρα — τη 18η Μαρτίου ίσως, ή την 25η Μαΐου ακριβώς. Καφές δίχως ζάχαρη και γάλα. Ψωμί δίχως βούτυρο. Κρέας δίχως σάλτσα, ή και καθόλου κρέας. Δίχως το ένα, δίχως το άλλο! Ο ελεεινός, βρομερός και τρισάθλιος παλιοτσιφούτης! Άνοιξα το συρτάρι του γραφείου μια μέρα και βρήκα χρήματα κρυμμένα σε μια κάλτσα. Πάνω από δύο χιλιάδες φράγκα — και επιταγές που δεν τις είχε ποτέ εκταμιεύσει.

Όπως ο ναύτης στα ξάρτια γλίστρησε πάνω στον τροπικό
του Καρκίνου και στον τροπικό του Αιγόκερω
κι ήταν πολύ φυσικό που δεν μπορούσε να σταματήσει
μπροστά μας στο ύψος ανθρώπου
αλλά μας κοίταζε όλους από το ύψος της πυγολαμπίδας
ή από το ύψος του πεύκου
παίρνοντας βαθιά την ανάσα του στη δροσιά των άστρων
ή στη σκόνη της γης.
Τον περιστοίχιζαν γυμνές γυναίκες με μπρούντζινα φύλλα
αραποσυκιάς
οβησμένοι φανοστάτες ανεμίζοντας τους κηλιδωμένους
επίδεσμούς της μεγάλης πολιτείας
ασύμμετρα κορμιά γεννοβολώντας κενταύρους και αμαζόνες
σαν άγγιζαν τα μαλλιά τους το Γαλαξία.

Γιώργος Σεφέρης

απόσπασμα από το ποίημα *Les Anges sont blancs*,
αφιερωμένο στον Χένρι Μίλερ

**Διαβάστε και πάλι, και ξανά, κι ακόμα μια φορά τον *Τροπικό του Καρκίνου*
και αφεθείτε στη δίνη ενός έργου που επηρέασε καταλυτικά τη λογοτεχνία αλλά
και την ίδια τη ζωή – γιατί αν αξίζουν κάποια βιβλία είναι επειδή μας ωθούν
να σκεφτούμε και να δράσουμε, να αγαπήσουμε και να αγαπηθούμε,
να μιλήσουμε και να αγγίξουμε αλλιώς, πιο όμορφα, πιο γόνιμα,
πιο παθιασμένα και πιο έλλογα απ' ό,τι πριν από την ανάγνωση τους.**

Γιώργος Ίκαρος Μπαμπασάκης

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ISBN 978-960-566-107-6

9 789605 661076

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 6107